

Universal Declaration of Human Rights - Romani, Balkan

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

SA THEMENQI DEKLARÀCIA E MANUSIKANE HAKAJENQIRI

Anglivak

Dikhindor so o prinzaripen e manušenqe somandrune demnimnasqoro thaj e barabar aj bixasaraver hakaja savorre zenenqere and-i manušíkani famëlia si i bàza e mestimnasqi, e čáće krisaqi aj e ačhõmnasqi and-i lùmia,

Dikhindor so o bango prinzaripen thaj o uštavipen e manušíkane hakajenqo ligarde zi nesave zuklimata, save dukhaven o ilo ta o vogi e manušíkanimnasqo,

Dikhindor so o avipen jekhe lumiaqo, anda savi e manuša šaj vakeren aj pačan mestes so mangel thaj anda savi nanaj te ovel dar aj čororipen, si i maj opruni aspirícia e manušesqiri,

Dikhindor so si trebutno te ovel jekh kanon rakhimnasqe e hakaja manušíkane, te na ovel o manuš ligardo, sar maj palutni zor, and-o maripen mamuj- tirńnia thaj o uštavipen,

Dikhindor so si trebutno te luludõn amalikane relàcie maškar-e nàcie e lumiaqe,

Dikhindor so e sela e Unisarde Themenqoro palem afirmisarde and-o Baro Lil so pačan and-e manušíkane bazutne hakaja, and-o demnipen aj molipen sarkole manušíkane zenesqo aj and-o barabaripen maškar-e murša aj zuvlă thaj so akala sela čáćes mangel te spiden o sociřlo zamavipen aj te resen lačheder standírdă zivimnasqe and-jekh bareder mestipen.

Dikhindor so e Thema-somdasne xale sovli te ristären, and-o sombutipen e Unisarde Themenčar, i sathemenqi aj čácutni pativ thaj i realizícia e manušíkane hakajenqi aj e bazutne mestimatenqi,

Dikhindor so jekh khetano xačaripen akala hakajenqo aj mestimatenqo si zorales importńto te realisavel akaja sovli,

Akana, akalaøar

o Generalo Kidipen

del avri akaja sathemenqi deklaràcia e manušíkane hakajenqiri, sar jekh khetano standard savorre selenqe, naciene aj Themenqe, zi kaj te savorre zene aj organizàcie e dostimnasqe, dikärindor godäøe akaja Deklaràcia, keren buti, siklärimnača thaj edukaciača, te vazden i pativ karing akala aj mestimata thaj, themutne aj maškarthemutne progresivone akcienčar, te ristären lenqo sathemenqo aj čáčo prinzaripen aj realizícia, vi maškar-e manuša e Themenqe-somdasnenqe, vi maškar-e manuša, save ziven and-e phuvă tela lenqo vast.

1

Savorre manuša biandõn meste thaj barabar k-o demnipen aj k-e hakaja. Si len godi aj somzanipen thaj si len te trăden pen jekh karing o aver and-o vogi e phralimnasqoro.

2

Sarkon šaj te rñdel pesqe ja averenqe savorre hakaja aj mestimata, save si mothovde anda akaja Deklaràcia, biumblavdes kotar-i ràsa, i rang e morthäqi, o sèkso, i čhib, i relìgia, i politikani ja aver opìnia, i socialo ja aver origìna, o barvalipen, o biandipen ja aver status.

Avridoles nanaj te kerdòl ulavipen p-i bàza e politikane, krisikane ja maškarthemutne statusqiri e phuväqesqiri ja e teritorűqesqiri, kaj perel o zeno, sar te ovel akava status : and-o umblavipen ja na, tel-o vast averesqo ja na, avtonòmo ja na thaj limitisardo ja na k-o suvrenipen.

3

Sarkas si les hakaj te zivel thaj te zivel sar mesto ta sarbar zeno.

4

Nikon nanaj te astardòl ja dikärdòl and-o sklavipen ta robipen: o sklavipen thaj o kinipen ta bikinipen e robonenqo si rokhlo tela savorre fòrme.

5

Nikon nanaj te dukhavdòl torturaća ja punimatenćar ta tradimatenćar, save si zuklane, bimanušíkane ja telären les sar manuś.

6

Sarkas si les hakaj te prinzardòl sakaj ta sakate sar jurikano zeno.

7

Savorre si barabar angl-o kanon thaj si len hakaj bi diskriminaciaqo te rakhlòn barabar tar-o kanon. Savorren si len hakaj te rakhlòn barabar mamuj savorri diskriplinàcia, savi phagel akaja Deklaràcia, thaj mamuj savorri akharipen asave diskriminaciaqe.

8

Sarkas si les hakaj te ròdel efektivo mažutipen k-e kompetènto krisă e Themesqe kana kerdòl vareso, so phagel e bazutne hakaja, save si prinzarde lesqe and-i konstitùcia ja and-o kanon.

9

Nikon nanaj te astardòl, dikärdòl phandlimnasœe je našärdòl arbitrar.

10

Sarkas si les hakaj, and-o sasto barabaripen, te šundòl publik thaj bixoxavnes tar-jekh kris biumblavdi aj birigutni, savi lel decìzia vaša lesqe hakaja ta dută ja vaša varesave kriminřlo akuzàcie mamuj lesœe.

11

1. Sarkas, savo akuzisavel so kerdas nasulipen, si les hakaj te bućjòl bidošalo, zikaj lesqi doś ni arakhlòl prufisardi and-jekh publğko kris, anda savi si ov grantisardo pa savorre riga te šaj rakhel pes.

2. Nikon našti te punisavel kerimatenqe ja bikerimatenqe, save, odovaxt kana ondile, na mangel sas punisarde. Vipalčhande nikon nanaj te punisavel maj but kobor sas i puni odovaxt kana i doš sas kerdini.

12

Nikasqe našti te kerdön arbitraqro hamimata and-o zenutno zivipen lesqo, and-i familia lesqi, and-o kher lesqo ja and-i korespondencia lesqi; našti te kušlön lesqi pativ aj lesqi reputacia. Sarkas si les hakaj te ovel rakhlo mamuj asave hamimata ja asave kušimata.

13

1. Sarkas si les hakaj te phirel thaj bešel mestes and-o Them kaj zivel.
2. Sarkas si les hakaj te zal tar savorre Themesoar, vi pesqeresoar, thaj te irinel pes palpalem and-o po Them.

14

1. Sarkas si les hakaj te ròdel thaj te arakhel and-e aver Thema rakhipen mamuj i persekucia.
2. Akava hakaj našti akhardöl and-e sure kana o našlo čačes kerdä nasulipen, savo nanaj politikane karakteresqo ja savo si mamuj-e principe ta resa e Unisarde Themenqere.

15

1. Sarkas si les hakaj te ovel les themutnipen.
2. Nikasqe našti te lel pes zoräca lesqo themutnipen ja lesqo hakaj te paruvel mestes po themutnipen.

16

1. So pherde e berša pekimnasqe, e muršes ta e zuvlä si len hakaj te prandinön thaj te temelisaren jekh familia. Si len barabar hakaja karing-o prandipen, and-o prandipen thaj kana phaglilo o prandipen.
2. Äaj te phandlöl prandipen numaj kaan o zamutro aj i bori, sol duj meste- aj pherde-godäca, mangel te len pen.
3. I familia si i naturälo aj bazutni elementa e dostimnasqi thaj si la hakaj te rakhlöl tar-o dostipen aj tar-o Them.

17

1. Sarkas si les hakaj, vi zenutnes, vi som averenčar, te ovel les theripen.
2. Nikasqe našti te lel pes zoräca ja arbitrar lesqo theripen.

18

Sarkas si les hakaj vaš-o mesto godisaripen, somzanipen thaj religiä aj pačapen; and-o manaipen akala hakajesqo, šaj te paruvel mestes pi religiä ja pačapen thaj šaj mestes,

kňrkorro ja som averenćar, publik ja privat, te trǎdel pi religiã ja po paćapen siklǎrimnaća, praktikaća, kul-tonenćar thaj ritualone aćarenćar.

19

Sarkas si les hakaj vaś-i mesti opěnia thaj mothovipen; and-o manaipen akala hakajesqo, śaj bipućhlo te dikǎrel pe opěnie thaj te rǎdel, te lel ta te buxlǎrel informaciã ta iděe prdal sarsave mēdia, so mangel, bidikhle e Themnqe barrǎ.

20

1. Sarkas si les hakaj te kidinǎl averenćar aj te kerel lenćar asociãcie bićingardo.
2. Nikon naśti te ćhivel pes zorǎća and-jekh asocićicia.

21

1. Sarkas si les hakaj te ćhivel vast and-o ravipen pesqe Temsqo, ja direkt, ja pal-e bićhalde, save si alosarde mestes.
2. Sarkas si les hakaj te resel, barbarimnasǎe, and-e publuko butǎ pe Themesqe.
3. Odova so mangel e themutne si i bǎza pe savi beśel o avtorite e ravimnasqo thaj si te mothovdǎl prdal bixoxavde alosarimata, save kerdǎn periodik, barabar savorrenqe, garavdevasteća ja prdal jekh aver meste-alosarimnasqi procedǔra.

22

Sarkas, sar somdasno e dostimnasqo, si les hakaj te istemal o sociǎlo ristipen; śaj te realisarel pe ekonomikane, sociǎlo ta kulturǎlo hakaja, save si trebutne lesqe demnimnasqe thaj lesqe personalinasqe meste zamavimnasqe. Akaja realizãcia kerdǎl nais e themutne ta maśkarthemutne sombutimnasqe, dikhindor sar si i organizãcia savorre Themesqi thaj kobor śaj te del.

23

1. Sarkas si les hakaj te kerel buti, te alosarel mestes pi buti, te oven les bibange aj basutne kondicie butǎqe thaj te ovel rakhlo mamuj-o bibutǎripen.
2. Savorren si len hakaj, bi nisave diskriminaciãqo, te len barabar pokinipen barabare butǎqe.
3. Sarkas, savo kerel buti, si les hakaj te ovel pokindo bibange aj basutne ćhandeća, so te ristǎrel pesqe aj familiãqe normǎlo zivipen and-o manuśikano demnipen. O pokinipen lesqo śaj te kompletisavel, kana si tebutno, avere xaingenǎar kotar-o sociǎlo rakhipen.
4. Sarkas si les hakaj te temelisarel sindikǎta, ja te ovel somdasno anda laǎe, te rakhel pe interǎse.

24

Sarkas si les hakaj te dinglǎl aj te xodinel, viz lesqo ciro e butǎqo si te ovel godǎver limitisardo thaj si te lel periodik pokindo mesto vaxt.

25

1. Sarkas si les hakaj te zivel adala standardoëe, savo si basutno lesqe ta lesqe familiaqe sastimnasqe aj baxtaqe: te oven les xaben, gada uraimnasqe, kher bešimnasqe, medikrlo aj sociàlo mažutipen; si les hakaj vi te ristöl lesqe mažutipen and-e sure bibutärimnasqe, nasvalimnasqe, bizoralimnasqe, phivlimnsaqe, phurimnasqe thaj and-e aver sure, kana xasardile lesqe xainga pokinimnasqe tela trujalimata avri lese mangimnasøar.
2. E dien thaj e çhavorren si len hakaj te mažutisaven special. Sa e çhavorre, te oven biande prandime ja biprandime dadesør ta diaøar, si len ikano socàlo rakhipen.

26

1. Sarkas si les hakaj pal-o siklōpen ta i edukàcia, save si dine bi lovenqo, sadorres and-i strautni aj bazutni skòla. Edukàcia stratutni si dutisardi. Texnikano ta profesionàlo siklärìpen mangel buxlårdo bute manušenqe; o oprutno siklōpen si te ovel putardo savorre manušenqe barabarimnasøe ta numaj p-i bàza lenqe aštìmnasqi.
2. O res edukaciaqoro si te luludöl lošales o manušíkano personalipen thaj te zorårdöl i pativ karing-e manuškane hakaja ta bazutne mestimata. Isi te spidel o halärìpen, i toleríncia ta o amalipen maškar savorre nrcie, raciàlo aj religiàlo grupe; vipalçhande si te zamavel e aktivimata e Unisarde Themenqere vaš-o dikärìpen e ačhimnasqo.
3. E dades aj e dia si len o angluno hakaj te alosaren savi adukàcia si te del pes lenqe çhaven.

27

1. Sarkas si les hakaj te del vast aj pikho mestes and-o kulturàlo zivipen e khetanimnasqo, te lošanöl e manušíkane kreaciøar thaj te lel kotor e zantrimnasqe progresosøar ta lesqe animata.
2. Sarkas si les hakaj te oven rakhle moral aj material lesqe interèse, save thàvden kotar savorri zantrimnasqi, literaturaqi ja aver kreàcia lesqe godäqi ja vastenqi.

28

Sarkas si les hakaj te ovel and-i lùmia asavi sociàlo ta maškarthemutni sistèma, anda savi šaj realisaven total e hakaja ta mestimata sar dine anda akaja Deklaràcia.

29

1. Sarkas si les dutä karing-o khetanipen anda savo ov šaj te resel o mesto aj sasto zamavipen pe personalimnasqo.
2. And-i realizàcia pe hakajenqi ta mestimatenqi, sarkon si te ovel limitisardo numaj pal-i decìzia e kanonesqi thaj numaj odobor te prinzardòn aj te respektisaven e averenqe hakaja ta mestimata; avec limìte šaj te thàvden numaj kotar-e bixoxavne mangimata e moralaqe, e publikone ačhimnasqe thaj e generalone lačhimnasqe jekhe demokratikone dostimnasøe.
3. Akala hakaja ta mestimata našti nisar te realisaven mamuj-e resa ta principe e Unisarde Themenqere.

30

Khanć akala Deklaràcia našti te interpretisavel sar dispozècia savi mukhel. Them, grùpa ja zenes te stratisarel varesavo aktivipen ja te kerel vareso mangindor te uštavel ja phagel

e hakaja ta mestimata, save si dine avri akate.
